

Tikai kādam varbūt mazliet

Aizvadītā atkušņainā ziema, aukstuma vilnis pavasarī nodarījis lielu postu galvenokārt augļu dārzēm. Nedaudz tiek runāts par to, ka cietis arī ziemas rapsis, tomēr dzeltenie lauki priecē šīs kultūras audzētājus. Savukārt augļu un ogu audzētāji ir samulsuši un bažīgi, jo ražas šogad, iespējams, būs niecīgas. Lai pārliecinātos, kā klājas augļkopjiem, veicām nelielu aptauju. To sākām ar pētniekiem, kas parasti zina vairāk nekā tikai to, kas noticis pašu dārzos.

Tā jau nebija salna, tas bija īsts sals!

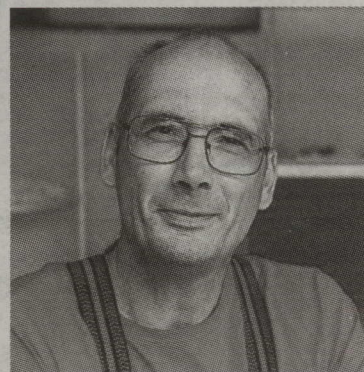
Dzintra Dēķena, Latvijas Dārzkopības institūta pētniece:

– Tā kā institūta filiālē Pūrē ir iestādīts jauns dārzs, jaunas kolekcijas, mēs savus stādījumus sasedzām. Nevarētu teikt, ka ļoti lieli postījumi ir nodarīti, ir cietuši saldīe ķirši. To varētu skaidrot ar pagājušo ziemu, kad kokī īsti neiegāja miera periodā un sniegs uzsnēja uz nesasalušās zemes. Pavasarī pirms salnām mēs smidzinājām stādījumus ar cukuru saturošu preparātu, kas aizsargā pret salnām. Arī institūta darbinieki Dobelē smidzināja saldus ķiršus, bet tik un tā šogad praktiski ražas nebūs. Domāju, ka smidzināšana savā ziņā kaut ko deva, jo, ja to nedarītu, būtu vēl sliktāk, jo šīs jau nebija salnas, tas bija sals. Ja jau vakarā temperatūra noslidēja zem nulles, tad tā jau nav parasta salna, kāda mēdz būt no rītiem, saulei lecot... Arī vīnogām jaunie dzinumi apsala. Pašlaik nāk dzinumi no rezerves pumpuriem. Otrajās salnās, kas nāca, vīnogas piesedzām ar agrotīkliem. Pašlaik ir skaisti dzinumi, atliek vien uzmanīt, lai izvairītos no salnām, ja tādas atkal būs. Šogad arī aprikozes ir stipri cietušas no sala bojājumiem, arī Dobelē, kur parasti tās ļoti labi pārziemojušas nekā citi augļkoki. Mums Pūrē ir jaunie stādījumi, mēs uz ražu neceram, bet institūtā, es domāju, plūmēm būs raža.

Sēmes pagasta Raudas «Eglajos» par salnas postījumu apmēriem augļudārzā vēl esot pārāgi spriest, saka saimnieks Guntis Ofkants

Labi nav – zudībā 70% plānotās ražas

Jānis Lepsis, institūta vadošais pētnieks, augļu dārza īpašnieks un kooperatīva «Augļu nams» valdes priekšsēdētājs:

– Šajā brīdī precīzi situāciju nevar vērtēt, bet tas, ka īsti labi nav, to var saprast. Vienkāršiem vārdiem runājot, visiem ir slikti, tikai varbūt kādam ir drusku labāk paveicies. Optimistiski rēķinot, varētu būt kādi 25–30 procenti no cerētās ražas. Mums vietām ir tā, ka pumpuri nosaluši arī ābelēm. Patatā jau lielākie postījumi radās salāt, kas bija maija sākumā, bet, kā var spriest, arī aprīlī vai vēl agrāk ir bijis stiprs aukstums, jo mēs griežām un pētījām pumpurus. Bija tā, ka čemurā vidējam pumpuram, kas jau ir nedaudz vairāk attīstīts nekā citi, augļnīca jau bija beigta, tas jau bija nosalis. Acīmredzot tas noticis jau agrāk. Grūti spriest arī par tiem ziediem, kuri nav aizgājuši bojā, tie var būt arī daļēji traumēti, tad tas apputeksnēšanas process nevarētu būt tik labs, kā gribētos. No matemātiska viedokļa raugoties, ja no ziedkopas viens zieds ir dzīvs un visi simtprocentīgi aizmetas, tad varbūt arī sanāks ciešama raža... Bet tā jau nekad nebūs, jo ziedi ir daļēji cietuši un simtprocentīgi augļi neaizmetīsies. Bija jau arī tādi ziedi, kas izsala un nemaz neuzziedēja; tad bija vēl tādi, kas

uzziedēja, bet augļnīca nosaluši, un bija arī tādi bojājumi ziedos, kurus mēs uzreiz ar aci neredzam. Labi nav... Uz bumbieriem varētu cerēt, varētu būt, ka tiem sēklu nav, ka augļzimetņi varētu būt, bet, no otras puses, bumbieru pumpuri bija vairāk attīstījušies, un sals tos nokoda uzreiz.

Mēs jau mēģinājām savus stādījumus no salnām sargāt ar dūmiem. Arī apvaicājamies, kā ir citiem kooperatīva biedriem. Un pārsvarā viņi teica, ka vairāk nekā puse nosalusi, citi minēja 80%. Vienīgi Piltenes pusē augļkopji bija cerīgāki, viņiem aukstums bija tā kā pagājis garām.

Salu izturējušos var nokaut sausums

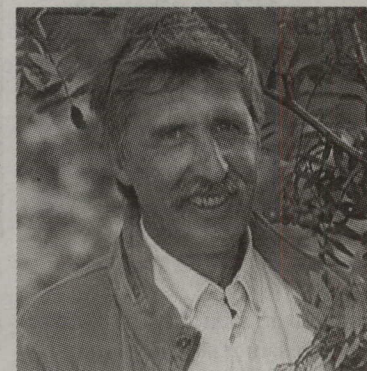

Dārzkopības institūta pētniece **Valda Laugale** pastāstīja:

– Ogulāji stipri nosaluši, no ražas sagaidāmi kādi 10–20%. Nedaudz labāka situācija ir ar ērkšķogām, bet vissliktākā – ar upenēm. Domāju, ka sala postījumi bijuši kā kurā vietā, jo, piemēram, Tumē, manā mazdārzīnā, izskatās, ka tik traki nav, ka raža būs, ogas aizmetušās. Zemeņu agrajām šķirnēm pirmie ziedi ir nosaluši – visi ar melnu vidu. Bet pašlaik tām, kas veras vaļā, izskatās, ka viss labi, protams, ja vien neuznāks atkal kāda salna. Pašlaik pie mums Pūrē ir ziedēšanas maksimums un, ja būs

salnas, tad būs traki. Labas ražas šogad nebūs, bet tā, ka galīgi nekā neizaugs, tā arī nebūs. Nelai me tā, ka sala kaitējums vēl papildina sausums; pašlaik tas, kas ir aizmeties, no sausuma var arī nobirt.

Stādu audzētājiem vieglāk, bet kolekciju dārzi smagi cietuši

Pēteris Heimānis, kokaudzētavas īpašnieks:

– Kokaudzētavā nekādu dižo postījumu nav, jo bija sniegs. Pavasarī mēs ķiršus, plūmes, persikus – tās vārgākās kultūras – varējām apsegt ar agrotīklu. Nelieli bojājumi ir, bet traģisks nekā nav noticis. Kas attiecas uz kolekcijām, tad aprikožu kolekcija ir izsalusi, kā tautā saka, "pa tirol", arī ķirši izsaluši. Bet tie ir ziemas bojājumi, tikai grūti pateikt, kurā mīklī tas noticis. Kad pavasarī griežām augļu kociņus, tad vēl likās, ka viss ir kārtībā. Zīdkoki tagad tikai plaukst, varbūt zariem gali nedaudz apsaluši, bet tur nav nekā īpaša. Aktinidijas, kas bija apsegtas, – tām jau nekā, bet, kur bija pumpuri pavērušies, visas lapas nosala. Krūmmellenes izskatās tā kā nedaudz apvāritas, it kā ziedi nāk, tikai vēlāk. Pagaidām neko nevar spriest. Turklāt ziedi nāk laukā nevienmērīgi. Grūti pateikt, kā tie tālāk attīstīsies. Zemes izstaigāju, apskatīju un biju

pārsteigts, ir nedaudz ziedu, kas nosaluši, bet kopumā zemenājs ir labs. Tas, kas nosalis, tas ir nedaudz, varētu teikt, retināšanas tieša. Bet bumbieres gan neizdē neviens, tām visi ziedi ziemā izsaluši. Man ir arī ābeles; kur ir kolekcijas dārzs tādā zemākā vietā, tur arī neviens ābele netaisās ziedēt. Plūmes tāpat. Apkārt laukam ir kaukāza plūmīšu dzīvzogs, kurā pašlaik plaukst kāds rets ziediņš, bet, kā zināms, šīs plūmītes ir vienas no pirmajām ziedētājām. Pagaidām daudz kas ir nesaprotams. Var arī izdarīt secinājumus, ka tās šķirnes, kas izdzīvoja, ir mums piemērotas, ļoti labas, bet, kas neizdzīvoja, jāskatās, vai no tām nevajadzēs atteikties. Tā tāda kā dabiskā izlase. Bēdīgāk tiem augļkopjiem, kam no augļiem un ogām jāpārtiek, tiem nebūs ienākumu, bet ieguldījumi un dārza kopšana tāpat ir jāveic.

Zaudējumi vēl jāapzina

SIA «Pūres Dārzi» vadītājs **Edmunds Grīnbergs**:

– Gan jau rudenī būs, ko vākt, mazāka raža būs, bet būs. Mēs jau tajās naktīs, kad bija lielais aukstums, salnas, sargājām dārzus. Dedzinājām salmus un dūmu sveces vai pretsalnu sveces. Saldajiem ķiršiem ir atsevišķas šķirnes, kas ir apsalušas; tām šķirnēm, kas sala laikā neziedēja, būs kaut kāda raža. Plūmju dārzs apsala tagad, pēdējās salnās, jo ziema arī bija ļoti nelabvēlīga. Šogad plūmēm nebija neviens zieds, jo ziedpumpuri jau bija ziemā apsaluši. Bumbieri arī ir stipri cietuši, vasaras šķirņu ābeles – kā kura šķirne, bet kopumā jau būs ko lasīt. Diemžēl arī zemenes ir cietušas, tās cieta tad, kad ziedpumpuri vēl nebija redzami; pumpuri veras vaļā, un viduciņi ir melni. Pirmās ogas būs vēlāk, pirmais lasījums būs ar neglītām, nestandarta ogām, pēc tam jau, cerams, būs normāli. Koprāža būs mazāka. Pašlaik papildus salnām stādījumus negatīvi ietekmē arī sausums. Nevar jau ņemt un brīvi aplaistīt, cik nepieciešams. Jaunā kokaudzētava iestādīta, slikti sakņojas, jo nav pietiekami mitruma. Arī zemenes nevaram iestādīt, gaidām, kad būs mitrāka augsne. Lauksaimniekiem reti kad dzīve ir bez grūtībām. Un tad rudenī atkal saražoto ir grūtības pārdot, jo imports nāk iekšā... Ja tirdzniecības tīklā 10 reizes krit pārdoto ābolu apjoms, tas nozīmē,